

Η ηλεκτρονική εποχή έχει έρθει εδώ και πολύ καιρό και στη χώρα μας, αρχικά σε επίπεδο επιχειρήσεων και ιδιωτών και τέλος στο επίπεδο της δημόσιας διοίκησης και της ευρύτερης δημόσιας ζωής και φυσικά των Ο.Τ.Α.

Το ζωτικό ερώτημα σήμερα είναι πως η ηλεκτρονική διακυβέρνηση διαμορφώνει και κυρίως πως θα διαμορφώσει στο μέλλον την δημόσια διοίκηση και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Για να απαντηθεί ένα τέτοιο ερώτημα πρέπει να αναλυθούν οι επιμέρους διαστάσεις της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης καθώς οι αδήριτες σημερινές αναγκαιότητες της.

Στο σημερινό σημείο στο οποίο βρίσκονται οι Δήμοι της χώρας μας, σημείο καμπής με το μετασχηματισμό που φέρνει το σχέδιο «Καλλικράτης» προ των πυλών, είναι περίπου αυταπόδεικτη η ανάγκη για το πέρασμα στην πλήρη ηλεκτρονική διακυβέρνηση των Δήμων. Τι σημαίνει όμως ο όρος αυτός που τόσο συχνά ακούγεται τελευταία? Θεωρητικά σημαίνει πως ο κάθε Δήμος (module) χωριστά αλλά και όλοι οι Δήμοι μαζί (network) θα βρίσκονται διασυνδεδεμένοι με ένα ευρύτερο σύστημα (Περιφέρειες / Δοτές Περιφερειακές Διοικήσεις / Κεντρικές Υπηρεσίες / Υπουργεία) που θα αποτελεί μία διοικητική, λειτουργική και εν τέλει ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΟΛΟΤΗΤΑ.

Συμβαίνει κάτι τέτοιο στη χώρα μας αυτή τη στιγμή? Δυστυχώς ούτε σε επίπεδο σχεδιασμού!!!

Αυτό είναι και το σημαντικό πρόβλημα που παρουσιάζει αυτή τη στιγμή η ηλεκτρονική διακυβέρνηση σε επίπεδο λειτουργίας. Η έλλειψη σχεδιασμού και υποδομών σε μία ενιαία κατεύθυνση με σαφή προσανατολισμό και στόχευση από την κεντρική διοίκηση έχει στην ουσία «ακυρώσει» όλα τα πλεονεκτήματα που αυταπόδεικτα και ουσιαστικά παρουσιάζει η εφαρμογή της ηλεκτρονικής εποχής.

Αν θέλουμε να αναλύσουμε το πρόβλημα στη βάση του θα πρέπει να εξεταστούν οι ακόλουθες παράμετροι:

1. ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ.
2. ΥΠΟΔΟΜΕΣ.
3. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ.
4. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ.
5. ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ.
6. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ/ΑΝΑΠΤΥΞΗ.
7. ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ.
8. ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ.
9. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ.
10. ΑΣΦΑΛΕΙΑ.

Παρόλο που είναι αυτονόητο σε επίπεδο ιδιωτικών συζητήσεων ή αν θέλετε σε επίπεδο κοινής λογικής και πολύ περισσότερο σε επίπεδο επιστημονικής και τεχνολογικής πραγματικότητας, το γεγονός πως για να λειτουργήσει ένα σύστημα του οποίου οι επιμέρους μονάδες (modules) βρίσκονται σε χιλιάδες απομακρυσμένα σημεία (διοικητικές μονάδες όπως οι δήμοι...) πρέπει να υπάρχει αυτό που στην ηλεκτρονική τεχνολογία ονομάζετε συμβατότητα σε επίπεδο τεχνικών δυνατοτήτων των μηχανημάτων, διασυνδέσεων, κόμβων, κλπ. Από τα στοιχεία που υπάρχουν από την Γραμματεία Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, δεν υπάρχει αυτή τη στιγμή κανένας σχεδιασμός ^{ως} αναφορά την στοχευόμενη κατεύθυνση που παραδείγματος χάριν ^{πως} ένας Δήμος πρέπει να ακολουθήσει, έτσι ώστε να αναπτύξει την τεχνολογική του υποδομή (hardware) σε μία κατεύθυνση που θα του εξασφαλίσει την συμβατή λειτουργία με τις υπόλοιπες μονάδες του συστήματος του ευρύτερου δημόσιου τομέα και πολύ περισσότερο που θα του εξασφαλίσει την

δυνατότητα της ευελιξίας όσον αφορά την εξέλιξη και ανάπτυξη των υποδομών του με τον καλύτερο τεχνικά τρόπο και κυρίως με τον οικονομικότερο τρόπο. Όπως είναι γνωστό η τεχνολογική εξέλιξη τρέχει με ταχύτητες αντιστρόφως ανάλογες.....των ταχυτήτων του ευρύτερου δημόσιου τομέα και κάτι τέτοιο εάν δεν παραμετροποιηθεί σωστά μπορεί να σημαίνει δυσβάστακτα κόστη για ένα Δήμο σε βάθος χρόνου. Ο σχεδιασμός και εφαρμογή λοιπόν μίας ελάχιστης συμβατότητας σε πραγματικές τεχνολογικές δυνατότητας για τα μηχανήματα υποδομών (hardware) των Δήμων είναι επιτακτική και ουσιαστική ανάγκη αλλά απουσιάζει παντελώς από τον σχεδιασμό της κεντρικής διοίκησης.

Κεντρική διοίκηση η οποία έχει και την υποχρέωση να παράγει και κυρίως να αναπτύξει και τις απαραίτητες υποδομές δικτύων, χωρητικότητας, επικοινωνίας και ταχυτήτων για να λειτουργήσει η ηλεκτρονική διακυβέρνηση. Η τεράστια ανομοιομορφία που υπάρχει αυτή τη στιγμή στις γεωγραφικές διαιρέσεις της χώρας μας όσον αφορά τις δικτυακές της υποδομές, απότοκο της παντελούς έλλειψης σχεδιασμού αλλά και της αδυναμίας ή ίσως ίσως και της εσκεμμένης απροθυμίας όλων των κυβερνήσεων να δημιουργήσουν μέσω του Ο.Τ.Ε. που αποτελεί και την κεντρική πλατφόρμα δημιουργίας τέτοιων υποδομών, με την δικαιολογία της απελευθέρωσης των τηλεπικοινωνιών, έχει δημιουργήσει λειτουργικά προβλήματα που τώρα φαντάζουν δυσεπίλυτα και κυρίως υψηλού κόστους. Δυστυχώς για άλλη μία φορά η απελευθέρωση των αγορών που αποτελεί αναγκαία πράξη, έγινε τροχοπέδη σε θέματα λειτουργίας των κρατικών μηχανισμών καθώς δεν υπήρξε συμφωνία για ελάχιστο πλαφόν αντισταθμιστικών ωφελειών για τις μονάδες λειτουργίας του κράτους και των πολιτών.

Φυσικά όλα τα παραπάνω για να λειτουργήσουν και κυρίως για να σχεδιαστούν και να δημιουργηθούν χρειάζονται πόρους!!!.....Λυτή

φυσικά είναι και δυστυχώς θα αποτελέσει το κύριο θέμα και σημείο τριβής μεταξύ των Ο.Τ.Α. και της κεντρικής διοίκησης για τους επόμενους μήνες ή ίσως και τα επόμενα χρόνια. Όμως η περικοπή δαπανών ή ο εξ ορθολογισμός των δαπανών αποτελεί μία διαδικασία που επίσης απαιτεί προσεκτικό και στοχευμένο σχεδιασμό με γνώση και τόλμη για να έχει και σοβαρά αποτελέσματα σε βάθος χρόνου και να μπορέσει να επιφέρει επιπλέον μείωση των πράγματι σήμερα δυσβάστακτων και αν θέλετε «ελεγχόμενων» λειτουργικών εξόδων των Ο.Τ.Α. Μέχρι τώρα δυστυχώς η χρηματοδότηση των ηλεκτρονικών υποδομών των Ο.Τ.Α. έχει αφεθεί στην καλή διάθεση των ίδιων των Δήμων που κατά βούληση και ανάλογα με τους τοπικούς τους σχεδιασμούς προβαίνουν σε ανάλογες επενδύσεις. Μερικές κρατικές προσπάθειες όπως τα προγράμματα « Σύζευξης » ή « Κοινωνία της Πληροφορίας » αποτελούν παραδείγματα του αποσπασματικού τρόπου που λειτουργεί το κράτος και που δυστυχώς δείχνει πως ανεξαρτήτως κυβερνήσεων οι όποιες χρηματοδοτήσεις έγιναν στη βάση της απορρόφησης κάποιων Ευρωπαϊκών χρηματοδοτήσεων προς συγκεκριμένους ανάδοχους ανά την επικράτεια. Φυσικά και οι Ο.Τ.Α. φέρουν μεγάλο μερίδιο ευθυνών εφόσον δεν δείχνουν την διάθεση να συζητήσουν σοβαρά την διάθεση πόρων σε αυτή την κατεύθυνση με τρόπο δεσμευτικό και κυρίως ουσιαστικό. Αυτή τη στιγμή η διάθεση πόρων σε επενδύσεις αυτής της μορφής αποτελούν μία από τις σοβαρότερες «προίκες» που μπορεί η διοίκηση ενός Δήμου να αφήσει ως παρακαταθήκη.

Ένα άλλο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι Δήμοι και γενικά η ευρύτερη Δημόσια Διοίκηση είναι η απουσία κοινών προγραμμάτων λειτουργίας. Το γεγονός αυτό που συχνά υποτιμάτε ως προς την σημασία του είναι ένα θέμα που πραγματικά δημιουργεί αξεπέραστα εμπόδια στον εξ ορθολογισμό λειτουργίας των Δήμων και κυρίως στον έλεγχο τους. Η

προσπάθεια λειτουργίας των Κ.Ε.Π. είναι ένα παράδειγμα για το πώς μία κοινή πλατφόρμα λειτουργίας εξασφαλίζει μία ελάχιστη ποιότητα απόδοσης ενός συστήματος. Πως είναι δυνατόν να μιλάμε για ηλεκτρονική διακυβέρνηση και εφαρμογή διπλογραφικού συστήματος λειτουργίας των Δήμων ή για κοινή χρήση πληροφοριών ως αναφορά τους πολίτες (ληξιαρχεία, πιστοποιητικά, κλπ.) ή τις τεχνικές προδιαγραφές ή τις διεξαγωγές διαγωνισμών ή την εν γένει τεχνογνωσία των Δήμων σε οποιαδήποτε θέματα όταν κάθε Δήμος χρησιμοποιεί προγράμματα της επιλογής τους στα περισσότερα από τα παραπάνω χωρίς να υπάρχει κοινή πλατφόρμα λειτουργίας αλλά και συμβατότητα επικοινωνίας γεγονός που αναμφισβήτητα θα δημιουργούσε τις επιθυμητές και κυρίως αναγκαίες στην εποχή μας οικονομίες κλίμακος. Η παραπάνω πραγματικότητα αποτελεί ένα σημαντικότερο εμπόδιο το οποίο πλέον είναι πολύ δύσκολο να ξεπεραστεί και κυρίως θα κοστίζει πολύ σε επίπεδο, ανθρωπίνων πόρων (διαβούλευση), χρημάτων και χρόνου.

Μιλώντας για το ανθρώπινο δυναμικό βρισκόμαστε αντιμέτωποι με ένα από τα μεγαλύτερα και πολυπλοκότερα προβλήματα της πλήρους χρήσης της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Την διαμόρφωσης κουλτούρας και της εκπαίδευσης και αξιοποίησης του προσωπικού των Δήμων. Το μεγαλύτερο ποσοστό του προσωπικού των Δήμων που υπηρετεί, δεν έχει την απαραίτητη κουλτούρα, εκπαίδευση, εξειδίκευση και κυρίως «πίστη» για τις δυνατότητες χρήσης των ηλεκτρονικών υπολογιστών και πολύ περισσότερο για την ωφέλεια της λειτουργίας τους. Δυστυχώς εδώ η επίλυση του προβλήματος έρχεται αντιμέτωπο με χρόνια δομικά και νομικά προβλήματα του ευρύτερου δημόσιου τομέα όσον αφορά τους τρόπους που έχει μία αρετή διοίκηση ώστε να πείσει και πολύ περισσότερο να πιέσει ή να επιβάλει στο προσωπικό ενός Δήμου την επιμόρφωση και εκπαίδευση και χρήση αυτού του καταπληκτικού νέου

μηχανισμού λειτουργίας που μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα θα λειτουργήσει τόσο προς όφελος τους όσο και κυρίως, προς όφελος του κοινωνικού συνόλου και του Λήμου στον οποίο απασχολούνται. Παρόλο που η αιρετή διοίκηση πρέπει και έχει την υποχρέωση να «πουλήσει» μία τέτοια πραγματικότητα στο προσωπικό της πρέπει να υπερκεράσει αξεπέραστα πολλές φορές νομικά προβλήματα που άπτονται του υπαλληλικού κώδικα και των ευρύτερων δικαιωμάτων των εργαζομένων. Επίσης τίθενται προβλήματα που έχουν θιχτεί παραπάνω όπως με πια χρηματοδότηση, με ποιο τρόπο και από ποιους θα γίνει μία τέτοια επιμόρφωση. Όπως είναι κατανοητό αυτό αποτελεί ένα πολύπλοκο λογιστικό (logistical) πρόβλημα που απαιτεί προσεκτικό σχεδιασμό και κυρίως ακρίβεια στην εκτέλεσή του.

Ακόμη όμως και να δεχτούμε πως όλα τα παραπάνω προβλήματα ξεπερνιούνται τίθεται το θέμα της ουσιαστικής χρήσης του παραπάνω εργαλείου: Για να μπορέσει η χρήση να είναι αποτελεσματική πρέπει να «φορτωθεί» το σύστημα με τις απαραίτητες πληροφορίες και να εξασφαλιστεί πως θα συνεχίσει να φορτώνεται με αδιάλειπτη και κατανοητή ροή πληροφοριών και δεδομένων από όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Με δεδομένο τον κατακερματισμό των πληροφοριών αυτή τη στιγμή, αλλά και κυρίως την βραδύτητα φορτώματος δεδομένων στις έστω και μη απολύτως συμβατά συστήματα των Δήμων η χρήση της ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης αυτή τη στιγμή τουλάχιστον δεν είναι απολύτως δυνατή σε επίπεδο τουλάχιστον που θα έχει ορατά αποτελέσματα στον περιορισμό των δαπανών, στην εξυπηρέτηση των πολιτών και στον περιορισμό των χρονικών καθυστερήσεων.

Επίσης σε αυτό το σημείο πρέπει να τονιστεί η ανάγκη νομοθετικών παρεμβάσεων για σημαντικά θέματα όπως η αναγνώριση της ηλεκτρονικής υπογραφής, η αποδοχή της ευθύνης του αποστολέα και προστασία του ηλεκτρονικού περιβάλλοντος. Αυτό το τελευταίο,

παρουσιάζει επίσης το πρόβλημα του ενιαίου πρωτόκολλου ασφαλείας. Αυτό είναι ένα θέμα που απασχολεί εδώ και καιρό το Υπουργείο Εσωτερικών αλλά και πάλι βρισκόμαστε μπροστά στην έλλειψη προγραμματισμού και συντονισμού της ευρύτερης δημόσιας διοίκησης που δυστυχώς πολλαπλασιάζει και μεγεθύνει προβλήματα που στον ιδιωτικό τομέα μπορούν να επιλυθούν γρήγορα, με σαφήνεια και κυρίως με μόνιμο χαρακτήρα και συνεχές αποτέλεσμα.

Τελειώνοντας είναι αυτονόητο πως η ανεύρεση πόρων για την πραγματοποίηση του παραπάνω εγχειρήματος είναι επιτακτική αλλά δυστυχώς διατρέχει τον κίνδυνο να παραβλεφθεί για ακόμη άλλη μία φορά λόγω των οικονομικών συγκυριών που αντιμετωπίζει η χώρα μας.

Δυστυχώς φράσεις όπως η «ηλεκτρονική διακυβέρνηση» που τόσο αυτονόητα φαντάζουν ως λύσεις παρουσιάζουν προβλήματα στην εφαρμογή τους, προβλήματα που σχετίζονται μοιραία με τις παθογένειες που μαστίζουν τον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

Παρόλα αυτά οι Δήμοι οφείλουμε στους πολίτες μας να προσπαθήσουμε με γνώση, στόχευση και με ουσιαστικές κινήσεις και προγραμματισμό την εφαρμογή της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.